

Fysiskt Tage

Utredning om att komplettera återbrukstjänsten Tage med ett fysiskt lager

Foto: Johanna Montell

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

Avdelning Utveckling och projekt
Enheten för Avfallsprojekt
Ellen Thersthol
Hildur Ingvason

Bilden på framsidan kommer från Malmö stads lager för möbler, som är en del av deras återbrukstjänst Malvin.

Fysiskt Tage

1. SAMMANFATTNING

Sedan flera år tillbaka finns det ett digitalt bytessystem för möbler i Göteborgs Stad, kallat Tage. Tjänsten syftar till att spara på stadens resurser genom att återbruka de möbler som redan finns i staden, istället för att köpa in nytt. Detta är något som bidrar till ökad hållbarhet, både ekonomisk och ekologisk. I dagsläget finns det några hinder för att användningen av Tage ska kunna öka, däribland platsbrist i förvaltningarna som lägger ut annonser på Tage och att någons behov av att bli av med en sak inte alltid passar ihop med någon annans behov att införskaffa densamma. I samband med att Kretslopp och vatten – som idag är ansvariga för Tage – har fått i uppdrag att permanenta återbrukstjänsten vill förvaltningen utreda möjligheten att också inrätta lager till Tage. Detta skulle kunna lösa problemen med platsbrist och därmed öka återanvändningen av stadens möbler.

Utredningen har utförts genom intervjuer med bland annat användare av Tage, förvaltningar inom Göteborgs Stad som kan bli potentiella samarbetspartners och flertalet funktioner på Kretslopp och vatten. Kontakt och studiebesök har också gjorts på liknande verksamheter i andra kommuner och landsting, bland annat Malvin i Malmö.

Utredningen har kommit fram till att det finns en efterfrågan på ett lager till Tage i Göteborgs Stad. Det skulle underlätta användningen av Tage dels genom att lösa den platsbrist som finns hos de verksamheter som vill skänka något till Tage, men även vid stora flyttar då det ofta blir mycket överblivna möbler som slängs, eftersom det inte finns någonstans att förvara dem. Ett lager skulle öka utbudet på Tage och därmed öka attraktiviteten hos Tage. Detta skulle i sin tur leda till ökad ekonomisk och ekologisk hållbarhet, men även möjliggöra social hållbarhet då lagret också skulle kunna skapa arbetstillfällen och det dessutom finns möjlighet att erbjuda åtgärdsanställningar i verksamheten. Beräkningar som görs i rapporten visar att det finns utrymme i Göteborgs Stad att öka återanvändningen av möbler och därmed spara pengar på att minska nyinköpen av möbler. Denna möjliga besparing är sannolikt större än vad ett lager inklusive personal kostar att driva.

Den största risken med att inrätta ett lager dit stadens verksamheter kan ta sina överblivna möbler är att det blir ett förråd med en stor mängd möbler som inte används. Det är viktigt att det som lämnas till Tagelagret är helt och rent så att lagerpersonalen inte behöver hantera sådant som behöver slängas direkt.

De förutsättningar som krävs för att ett lager ska kunna fungera är för det första ett antal tjänster. Det behövs personal som jobbar med driften av lagret och även med att administrera de möbler som kommer in till lagret, det vill säga att fotografera dem och lägga ut på den digitala delen av Tage. Det behövs också en tydlig organisation för hur

transporten av möblerna ska fungera, men användarna av lagret bör stå för transportkostnaden. En annan möjlighet som diskuterats i utredningen är att tjänster för reparation, re-design och inredning kan kopplas ihop med lagret. Dessa tjänster skulle göra lagerverksamheten mer intressant men är inte nödvändiga för att lagret ska kunna fungera.

I utredningen har förslag om att erbjuda åtgärdsanställningar tagits upp. Både Daglig verksamhet (som erbjuder sysselsättning för personer med någon form av funktionsnedsättning) och Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen (som erbjuder personer som står långt från arbetsmarknaden att få erfarenhet eller språkträning genom praktik och jobb) är positiva till ett sådant samarbete. Representanter från båda verksamheterna framhåller dock att det måste finnas ordinarie personal på plats samtidigt som det finns meningsfyllda uppgifter för dem som är i åtgärdsanställningar.

I utredningen har det framkommit en del krav och önskemål på hur lokalen ska utformas. De viktigaste aspekterna är att det ska finnas både lager och kontorsplatser samt att lokalen måste vara uppvärmd för att undvika att möblerna skadas. Då det inte är helt enkelt att få tag i en lokal får lokaliseringen bero på vilka alternativ som finns då det är dags att börja söka.

De två tyngre frågorna i utredningen har varit vem som ska vara huvudman och hur lagerverksamheten ska finansieras. Utredarens förslag på huvudman är Kretslopp och vatten, men detta kräver en mer djupgående analys. Argumenten för att Kretslopp och vatten ska driva Tagelagret är dels att förvaltningen har fått ett särskilt ansvar för att minska stadens avfall och att permanenta Tage, dels jobbar förvaltningen med liknande frågor, och dels finns det vana av den typen av arbetsmiljöansvar som kommit att krävas. Utredningen nämner också flera andra möjliga huvudmän som kan utredas vidare. Finansieringen av verksamheten bör dock inte göras genom avfallsavgiften (så kallade taxepengar), som är fallet med nästan all annan verksamhet på Kretslopp och vatten. Taxepengarna avser nämligen att hantera hushållsavfall och från verksamheter hushållsliknande avfall, medan möbler från stadens verksamheter räknas som verksamhetsavfall. Det finns också en orättvisa i att avgiften som betalas av hushåll och alla verksamheter används till en intern åtgärd och slutligen får taxepengarna i dagsläget inte heller användas i syfte att förebygga avfall. I stället föreslår utredningen att verksamheten bör finansieras genom antingen tilldelade skattepengar, eller genom att införa någon form av klimatkompensation för nyinköp av möbler. Båda alternativen har för och nackdelar och måste utredas ytterligare. Det finns också möjlighet att söka pengar från externa finansörer för att starta upp lagret till Tage, exempelvis från RE:Source, Västra Götalandsregionen eller Klimatklivet.

Det fortsatta arbetet med Tagelagret bör framför allt fokusera på att hitta intern långsiktig finansiering av verksamheten samt att utreda vem som ska vara huvudman. Att hitta en lokal där lagret kan inhysas är en process som kan ta lång tid och bör också prioriteras under den närmaste tiden, liksom att söka extern finansiering för att starta upp verksamheten. När lokal, huvudman och finansiering är på plats, vilket väntas ta cirka ett år, kan processen gå vidare med att rekrytera personal, ta fram rutiner, ställa i ordning lokalen och etablera de samarbeten som är aktuella, exempelvis med Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen. Det beräknas ta ytterligare ett år och sedan kan lagret öppnas.

Innehållsförteckning	
Utredning om att komplettera återbrukstjänsten Tage med ett fysiskt lager	1
Fysiskt Tage	2
1. Sammanfattning	2
2. Inledning	5
2.1 Bakgrund och syfte	5
2.2 Metod	5
2.3 Definitioner och begrepp.....	7
2.4 Goda exempel.....	7
2.4.1 Malvin i Malmö	7
2.4.2 Returen i Nyköping	7
3. Behov av lager.....	7
3.1 Behov	7
3.2 Risker	8
3.3 Hållbarhet.....	8
3.3.1 Ekologisk hållbarhet.....	8
3.3.2 Ekonomisk hållbarhet.....	9
3.3.2 Social hållbarhet.....	12
4. Stadsgemensamt lager eller lager i varje stadsdel.....	13
5. Förutsättningar för ett lager.....	14
5.1 Tjänster.....	14
5.2 Personal och arbetsmarknadsåtgärder	16
5.3 Lokal, lokalisering och utrustning.....	17
5.4 Huvudman och samarbetspartners	18
5.5 Finansiering.....	20
6. Fortsatt arbete.....	21
7. Litteraturförteckning	24
Bilagor	25

2. INLEDNING

2.1 Bakgrund och syfte

Sedan flera år tillbaka finns inom Göteborgs Stad ett internt, digitalt återbruksverktyg för möbler som liknar Blocket. Återbruksverktyget kallas Tage. Den som vill bli av med något kan lägga upp en annons och den som behöver detsamma bokar möblen och hämtar hos annonsören. Det är inte alltid så att någons behov av att bli av med något sammanfaller i tid med någon annans behov av att införskaffa samma sak. Varje år slänger stadens egna verksamheter mängder av saker (främst möbler) som hade kunnat återanvändas. Särskilt vid större flyttar blir det stora mängder möbler och annan inredning över, som verksamheterna ofta vill bli av med. I dessa fall hade det behövts ett fysiskt uppsamlingsställe att snabbt kunna transportera möbler och annan inredning till.

I samband med att Tage permanentas från och med år 2017 vill Kretslopp och vatten, Göteborgs Stad, utreda möjligheten att inrätta ett stadsgemensamt lager för att öka återanvändningen ytterligare. Förvaltningen vill även undersöka om Tage kan kompletteras med en reparations- och re-designtjänst samt ett showroom (en utställningslokal för möblerna).

Inom ramen för projektet Cirkulära Göteborg har därför en utredning genomförts om hur möjligheten ser ut att komplettera återbrukstjänsten Tage med ett fysiskt lager och eventuellt även en reparationstjänst och en enklare "re-designtjänst". Frågan om "showroom" har också behandlats. Framför allt har utredningen behandlat ett stadsgemensamt lager, men eftersom enskilda lager i varje stadsdel har nämnts i flera sammanhang under utredningens gång så diskuteras även det alternativet i rapporten. Detta tas upp i kapitel 4 och i övrigt hänvisas endast till ett lager.

Syftet med denna rapport är att beskriva de resultat och slutsatser som har kommit fram i utredningen om ett fysiskt lager som komplement till Tage samt ge underlag och förslag på plan till fortsatt arbete.

2.2 Metod

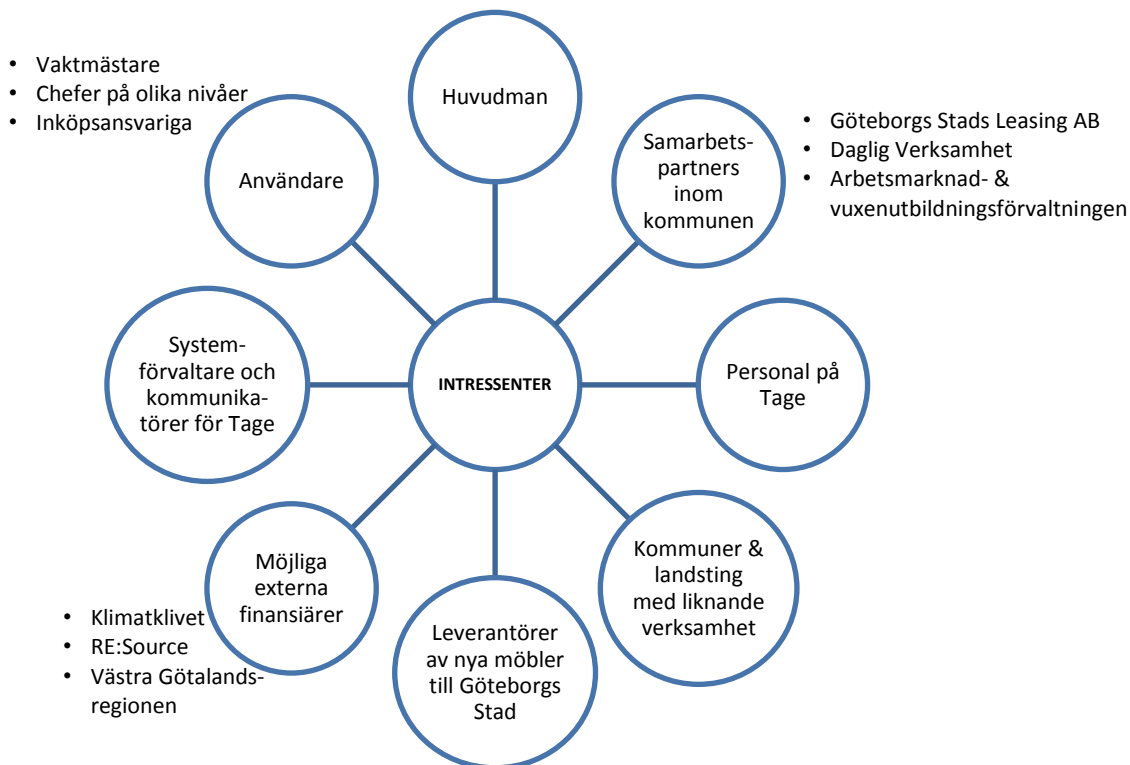
Informationsinsamlingen i utredningen har främst skett genom djupintervjuer av olika intressenter (per telefon och vid personliga möten), arbetsplatsträffar för vaktmästare i två olika stadsdelar och genom studiebesök på Malmö stads lager för möbler, som är en del av deras återbrukstjänst Malvin. Utöver det har statistik om Tage och olika rapporter varit grund för rapportens slutsatser, exempelvis en sammanställning från en av stadsjuristerna på Göteborgs Stad och en utredning av en liknande verksamhet som Tage i Stockholm.

Intressenterna som har intervjuats kommer från ett antal olika förvaltningar och bolag inom Göteborgs Stad och från andra organisationer. Bilden nedan visar vilka organisationer som har varit representerade.

Intervjuer med externa organisationer	Intervjuer inom Göteborgs Stad
<ul style="list-style-type: none">•Stockholms Stad•Malvin i Malmö stad•Returen, Nyköping•Tage, Västra Götalandsregionen	<ul style="list-style-type: none">•Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen•Utvecklingsledare Miljö•Miljöförvaltningen•Daglig verksamhet Norra Hisingen•Kretslopp och vatten<ul style="list-style-type: none">•Kretsloppsparken vid Alelyckan•Lokalsekretariatet vid Stadsledningskontoret•Serviceenheten vid Västra Göteborg och Västra Hisingen•Bostadsbolaget•Familjebostäder•Jurist på Stadsledningskontoret

Tidigt i utredningen gjordes en intressentanalys för att få en bättre bild av vilka intressenter som borde kontaktas. Resultatet av intressentanalysen beskrivs i bilden nedan:

Vid analysen av det insamlade materialet har en så kallad SWOT-analys gjorts för att få en övergripande bild av resultatet. Namnet SWOT kommer från orden "Strengths", "Weaknesses", "Opportunities" och "Threats". Det är ett sätt att beskriva styrkor, svagheter, möjligheter och hot för en verksamhet. Oftast sammanställs resultatet i en fyrfältsmatris, där varje fält motsvarar ett av begreppen. I rapporten beskrivs analysen framför allt i löpande text men förtydligas i vissa fall även med en figur.

I rapporten har det framkommit flera åtgärdsförslag för att öka omsättningen på Tage utöver att starta ett lager. Dessa åtgärder finns samlade i Bilaga 1.

2.3 Definitioner och begrepp

Tage är den digitala återbrukstjänst för möbler som finns inom Göteborgs Stad i dagsläget. I rapporten används begreppen fysiskt Tage, lager till Tage och Tagelager synonymt och syftar alltså på det lager som utreds i rapporten.

I dag används Tage för att annonsera möbler och annan kontorsinredning, som till exempel lampor, klädhängare, gardiner och mattor. I rapporten används begreppen möbler som ett samlingsnamn för alla olika typer av inventarier.

2.4 Goda exempel

2.4.1 Malvin i Malmö

Malvin lanserades 2013 av serviceförvaltningen inom Malmö stad och är en intern förmedlingstjänst för Malmö stad där förvaltningarna kan förmedla möbler, böcker, hjälpmedel och annan utrustning. I dagsläget hanterar de inte skrivare, datorer eller annan elektronisk utrustning. Malvin består av en hemsida som finns på stadens intranät samt ett lager för mellanlagring. Läs mer om Malvin i Bilaga 2.

2.4.2 Returen i Nyköping

Även Nyköping har en intern återbruksservice för att återbruka möbler och kontorsmaterial, kallad Returen. Verksamheten drivs av Arbetsmarknadsenheten och består av en hemsida, ett mindre lager och en transporttjänst. Läs mer om Returen i Bilaga 3.

3. BEHOV AV LAGER

Den första frågan som ställdes i utredningen är om det är aktuellt att ha ett lager för möbler i Göteborgs Stad över huvud taget.

3.1 Behov

I stort sett alla som har intervjuats har uttryckt att ett eller flera lager för möbler i Göteborgs Stad, som ett komplement till den digitala nättjänsten Tage, skulle innebära att fler möbler skulle återanvändas istället för att slängas. De tycker därför att det är viktigt att någon form av lager testas och ser även flera andra fördelar och möjligheter med detta.

I dagsläget förvaras mycket möbler i källare och liknande utrymmen där de blir repiga, skavs, glöms bort, blir fuktskadade och till slut blir obrukbara och får kasseras. Detta är ett stort resursslöseri för verksamheten och hela staden i stort då nya produkter köps in trots att det redan finns överblivna möbler i verksamheternas olika utrymmen. Det är även ett slöseri med ytor och lokaler. En del stadsdelsförvaltningar har någon form av uttalat lager eller förråd i dagsläget (vissa har inget alls), men de flesta har ingen ansvarig för förrådet (undantaget SDF Östra Göteborg), vilket gör att det fylls på tills förrådet måste rensas och då slängs användbara möbler. Ganska ofta slängs användbara möbler istället för att läggas ut på Tage när nya produkter köpts in. Detta för att det inte finns någon plats att förvara den gamla möbeln tills någon kan komma och hämta den. Att möbler slängs istället för att

läggas ut på Tage försvårar också användningen av systemet för dem som är i behov av saker från Tage då utbudet är mindre än vad det skulle kunna vara.

Ett annat problem som lyfts upp av dagens Tageanvändare är att personer som har avtalat om att hämta möbler inte dyker upp som planerat eller att de inte vill ha möblerna efter att ha tittat på den, vilket orsakar besvär för den som tänkt sig bli av med möblerna. Ett bemannat lager har fördelen att intresserade enklare kan komma och titta på möblerna, utan att behöva boka särskild tid för det, vilket personalen på Malvin har beskrivit som attraktivt. Dessutom skulle ett lager underlätta för verksamheter som behöver bli av med en större mängd möbler på en gång, till exempel vid flyttar. Ofta har verksamheterna som ska flytta mycket att tänka på och prioriterar inte vad som ska hända med de gamla möblerna.

Sammanfattningsvis uppger flera att tid, framförhållning och plats saknas för att kunna använda Tage så mycket som de skulle vilja. Det har också sagts att det finns en brist på kunskap och information om Tage i en del verksamheter. Detta kan dock inte åtgärdas genom ett lager, utan genom fortsatt kommunikation och information om Tage. Åtgärdsförslaget finns med i Bilaga 1.

Under 2016 har Stockholms stad gjort en utredning om att införa en återbrukstjänst för möbler liknande Tage, inklusive lager. I samband med det gjordes även en kartläggning över andra kommuners återbrukstjänster där vissa kringtjänster beskrivs som framgångsfaktorer för hög omsättning på återbrukstjänsterna. En av dem är just ett bemannat centrallager med transportservice och de övriga gäller en tjänst för inventering och administration av annonser, bemannade verkstäder för reparation, samt marknadsföring av tjänsten.

3.2 Risker

Det finns också risker med att införa ett stadsgemensamt lager. (Det är någon enstaka person av de intervjuade som är negativ till ett lager men även flera av dem som är positiva till lagret kan se dessa risker.) Det handlar om att lagret riskerar att samla skräp som ingen vill ha. Det finns en risk att förvaltningarna och bolagen ser det som ett enkelt och billigt sätt att bli av med möbler och därför skickar dit material som inte går att återanvända. Detta skulle leda till merjobb för den personal som jobbar på lagret som då får rensa och göra sig av med det material som blir över. Det finns också en erfarenhet från ett tidigare stort möbellager i Göteborgs Stad (innan Tage fanns). Det blev fyllt med möbler som ingen hämtade och kostade ett antal miljoner att avveckla, en situation som bör undvikas i framtiden.

3.3 Hållbarhet

Det viktigaste argumentet för att starta ett lager är att återbruket av möbler i Göteborgs Stad skulle underlättas och därmed öka. Ökningen av återbrukade möbler förväntas också leda till minskade nyinköp. Detta har positiva effekter i alla tre hållbarhetsperspektiv: ekologisk, ekonomisk och social.

3.3.1 Ekologisk hållbarhet

Att minska avfallet, i det här fallet genom att undvika att slänga möbler som är återbrukbara, bidrar till ökad resurshushållning. I princip alla produkter som köps ger upphov till utsläpp av koldioxid, som leder till att klimatpåverkan ökar. Då en möbels

klimatpåverkan är som störst vid tillverkningen kan man göra relativt stora klimatbesparingar genom att undvika att köpa in nya produkter och istället använda de möbler som redan finns i staden. De möbler som förmedlats på Tage mellan 2013 och 2016 beräknas motsvara koldioxidutsläpp på cirka 50 ton. Detta är beräknat för knappt 1000 annonser. I beräkningarna i avsnittet nedan visas att antalet annonser bör kunna öka till 1800 per år, vilket skulle innebära att Göteborgs Stad skulle kunna undvika att slänga möbler som motsvarar 100 ton koldioxid om året om de skulle nytillverkas.

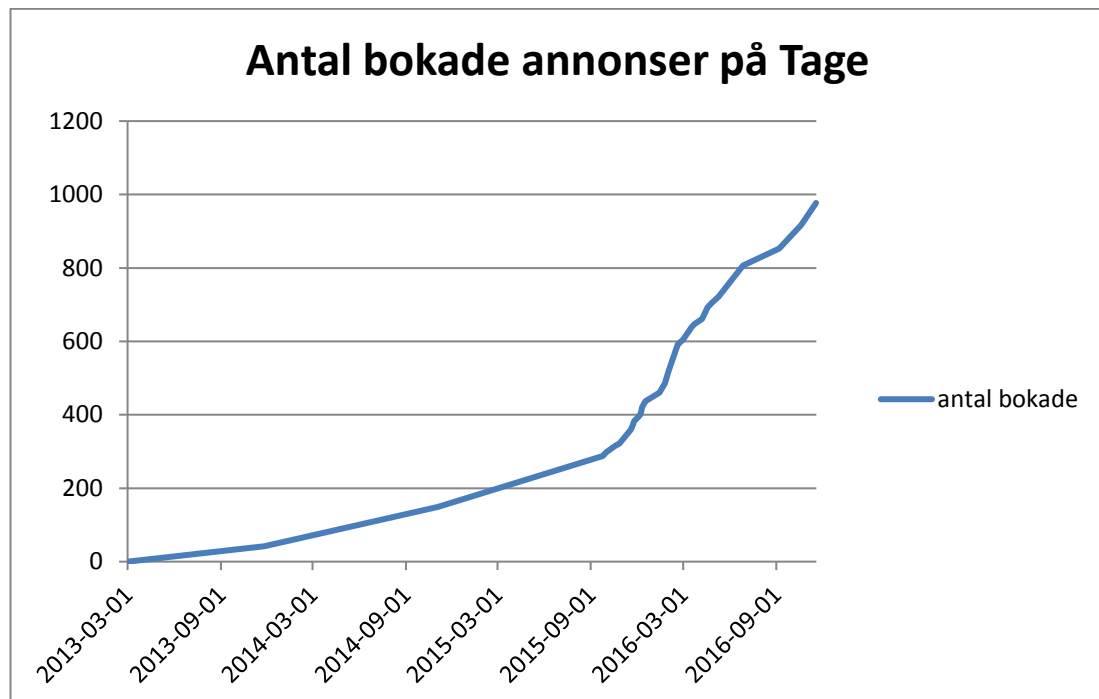
Ökat miljövänligt beteende på ett område kan också få så kallade spillovereffekter, vilket innebär att det miljövänliga beteendet sprids till andra områden.

3.3.2 Ekonomisk hållbarhet

Om ett lager införs och fler möbler kan införskaffas genom Tage istället för nyinköp kommer Göteborgs Stads inköpskostnader för möbler att minska. När färre möbler slängs minskar även kostnaderna för avfallshantering. Hur mycket Göteborgs Stad kan minska sina kostnader genom att införa ett stadsgemensamt lager i anknytning till Tage är svårt att veta. Med hjälp av Göteborgs Stads möbelinköp, statistik från Tage och resultat från Malmö och Nyköpings återbrukstjänster, går det åtminstone att säga något om vilken storleksordning det handlar om. Vad lagret kommer att kosta är något enklare att uppskatta.

För Göteborgs Stads årliga möbelinköp finns det ingen säker statistik utan de uppgifter som presenteras nedan bygger på uppskattningar från Upphandlingsbolaget och beräkningar på statistik från Göteborgs Stads Leasing AB. Sammantaget har Göteborgs Stad köpt in möbler för 80–130 miljoner kronor per år mellan 2013 och 2016. Kostnaderna har ökat från år till år och var som störst 2016. Vad förändringen beror på är okänt, men det skulle exempelvis kunna bero på att möbelinköpen varierar med antal omorganisationer och flyttar.

Från det att Tage startades (år 2013) och fram till och med november 2016 har nästan 1000 annonser bokats på hemsidan. Det årliga resultatet varierar på grund av olika resurser för marknadsföring av Tage och det är mer relevant att titta på statistiken efter augusti 2015 då marknadsföringen och därmed omsättningen tog fart.

Från augusti 2015 till och med november 2016, då det alltså har funnits resurser för att marknadsföra Tage har 689 annonser bokats på Tage, vilket innebär 551 annonser per år (689 annonser fördelade på 1,25 år).

Returen i Nyköping uppger att de förmedlade 643 objekt under 2015. Med tanke på storleksskillnaden mellan Göteborgs Stad och Nyköpings kommun (52 000 anställda respektive 4000 anställda) får Returen betraktas som ett lyckat exempel. Om att Tage skulle komma upp i samma omsättning per anställd som Returen skulle det innebära 1800 bokade annonser om året¹, vilket är drygt tre gånger så mycket som idag.

Med hjälp av ett beräknat genomsnittspris per Tageannons går det att räkna ut det årliga nyprisvärdet för de möbler som bokas på Tage, vilket med dagens omsättning blir 12 miljoner kronor². Om omsättningen på Tage skulle tredubblas skulle nypriset för de förmedlade möblerna på Tage sammanlagt bli 39 miljoner kronor. Det är osäkert om det går att betrakta hela den summan som en möjlig kostnadsbesparing för staden i form av minskade nyinköp av möbler, eftersom det inte är säkert att möbler skulle ha köpts in i samma utsträckning som den förmedlade mängden möbler i Tage om Tage inte fanns.

Det kan också nämnas att under Malvins uppstartsår (2013–2014) uppges Malmö stads nyinköp av möbler ha minskat med 10 procent. Det kan dock finnas flera orsaker till inköpsminskningen så siffran bör användas med viss försiktighet. Personalen på Malvin menar även att intresset för att återbruka möbler (och därmed omsättningen av möbler på Malvin) ökar hela tiden. Notera också att i Malmö lanserades både hemsidan och lagret vid samma tillfälle. Göteborgs Stad har redan infört den digitala tjänsten och siffran blir därför särskilt svår att använda för att beräkna hur mycket Göteborgs Stad skulle kunna minska

¹ En annons på Tage innehåller i genomsnitt 4,62 möbler.

² Det genomsnittliga nypriset per annons ligger på 21 537 kr. Den höga siffran beror på att en annons ofta innehåller fler än en möbel. Beräkningen är gjord på 1,5 år, alltså sedan augusti 2015.

nyinköpen av möbler genom att införa ett lager till Tage. Dock kan detta säga något om vilken storleksordning minskningen av möbelinköpen skulle kunna landa i, nämligen runt 8–13 miljoner kronor per år, beräknat på att Göteborgs Stad köper in nya möbler för 80–130 miljoner kronor om året. Observera att detta inte ska ses som en möjlig besparing, eftersom kostnader för lagerdriften samt eventuella kostnader för reparation eller re-design av möblerna tillkommer.

Kostnadsberäkning

Vad lagret kommer att kosta beror på vilken lokal verksamheten kommer att ligga i och hur stor personalstyrka som kommer att arbeta på lagret. För att få någon uppfattning om vad verksamheten kan tänkas kosta presenteras nedan ett räkneexempel. Beräkningen utgår från ett lager med två ordinarie heltidsanställda och fyra personer med någon form av arbetsmarknadsåtgärd som finansieras till hälften av Tageverksamheten³. För att jämföra har Malvin – Malmös motsvarande verksamhet – en och en halv fastanställd och ett antal åtgärdsanställda som arbetar både med Malvinverksamheten och med Malmös cykelleasing som ligger i samma lokal. Den föreställda lokal som exemplet utgår ifrån ligger på 1000 m²⁴ och driftskostnaden har beräknats ligga på 15 procent av personalkostnaden. Exemplet är som sagt endast en uppskattning och behöver inför budgetering justeras efter de verkliga förhållandena.

I beräkningen väntas en årsanställd kosta en 450 000 kronor om året vilket för de båda ordinarie anställda blir knappt en miljon kronor om året. De som arbetar i någon form av åtgärdsanställningar beräknas här kunna finansieras till hälften på något annat sätt och kostar tillsammans också knappt en miljon kronor om året (0,45 miljoner kronor gånger fyra personer, till hälften finansierade av Tageverksamheten). Driftskostnaden blir 270 000 kr per år (15 procent av personalkostnaden på). Beräkningen för personalkostnader har stämts av mot relevanta timpriser och sedan gjorts försiktigt, den sammanlagda summan på 1,8 miljoner kronor ligger därför förmodligen i överkant.

Lokalkostnaden har beräknats med hjälp av en prismall från Lokalguiden.se⁵. Exempellokalen har lager och kontor och prismallen gäller områden som Högsbo, Biskopsgården och Ringön (det var de alternativ som fanns tillgängliga under sökningen). Lokalguiden uppskattar att denna typ av lagerlokaler kan kosta mellan 500–1 650 kr/m²/år. För den tänkta lokalen på 1000 m² ligger då årskostnaden på mellan en halv miljon kronor och 1,6 miljoner kronor.

Kategori	Uppskattad kostnad (kr)
Personalkostnader (ordinarie och åtgärdsanställda)	1 800 000
Lokalkostnader	500 000–1 650 000
Övriga driftskostnader	270 000
SUMMA	2 570 000–3 720 000

³ Det finns flera olika typer av arbetsmarknadsåtgärder och lönen för de som arbetar kan betalas på olika sätt. I utredningen har det framkommit att den ekonomiska beräkningen bör ta höjd för att finansiera delar av de åtgärdsanställdas löner.

⁴ Uppskattningen av hur stor lokalen behöver vara har gjorts genom att jämföra med Malvins lager som är ca 300 kvadratmeter och bedömds av personalen vara för litet för den verksamhet de bedriver. Göteborgs Stad har ungefär dubbelt så många anställda (52 000) som Malmö (23 000) och kommunernas ekonomi brukar hänga ihop ganska väl med dess storlek.

⁵ <https://www.lokalguiden.se/>

Kalkylen landar alltså på mellan 2,6 och 3,7 miljoner kronor. I beräkningen ingår inte de investeringar man bör räkna med vid uppstarten av lagret, exempelvis att ställa i ordning lokalen och köpa in utrustning.

Slutsats

De beräkningar som gjorts i utredningen tyder alltså på att besparingen som kan göras i och med ett införande av lager (åtminstone cirka 8 miljoner kronor om året, baserat på en minskning av nyinköp av möbler med 10 procent) är större än kostnaderna för att ha ett lager (2,6–3,7 miljoner kronor om året). I beräkningarna ingår inte de minskade kostnaderna för avfallshantering som kan förväntas med ett lager till Tage, vilket innebär att staden skulle kunna spara mer pengar än vad som nämns här. Kostnaderna för att ställa i ordning lagret ingår som sagt inte heller i beräkningen.

Som nämnts tidigare i rapporten är en viktig faktor för att öka det interna återbruket marknadsföring, vilket också syns i statistiken från Tage. En fråga som uppstår då är om det går att uppnå samma omsättning på Tage med ökat stöd och marknadsföring som med ett lager – och då till en mindre kostnad. Troligen kan omsättningen öka ytterligare från dagens nivåer med hjälp av mer stöd och marknadsföring, men problemet med platsbrist i verksamheterna kvarstår så länge det inte finns ett lager. Detta försvårar troligtvis en riktigt hög omsättning.

I och med att det är osäkert hur mycket pengar staden kan spara på att komplettera digitala Tage med ett lager ska åtgärden kanske inte främst ses som ett sätt att spara pengar. Vinsterna med ett fysiskt Tage ligger istället i de andra hållbarhetsaspekterna och värdet av de kringtjänster som diskuteras senare i rapporten.

3.3.2 Social hållbarhet

De sociala vinsterna med att införa ett lager till Tagetjänsten är framför allt att det skapar arbetstillfällen. En förutsättning för att lagret ska fungera väl och ha en hög omsättning av möbler är att det finns resurser på plats (läs mer om detta i 3.3 Förutsättningar för ett lager). Arbetsuppgifter som troligen kommer att finnas är förutom lagerarbete att fotografera möbler och lägga upp dem på Tage. Beroende på vilka tjänster som kommer att knytas till lagret kan det också vara aktuellt med personal som kan laga och renovera möbler, personer som kan jobba med re-design av möbler och även hjälpa delar av stadens verksamheter med inredning med begagnade möbler.

Lagret skulle också kunna fungera som en arbetsplats för personer som av olika anledningar har det svårt att ta sig ut i arbetslivet. Så är till exempel fallet på Malvin i Malmö. Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen är positiva till denna typ av samarbete och ser att det kan finnas lämpliga arbetsuppgifter i verksamheten. Skandia har gjort en kalkyl, där de beräknar utanförskapets pris till en kostnad på 10-15 miljoner kronor per person från 20 års ålder till 65 år, vilket är summan av alla välfärdskostnader och produktionsförluster⁶. Åtgärder för att ge personer som står långt från arbetsmarknaden en chans till arbete bidrar alltså förutom till social hållbarhet även till ekonomisk hållbarhet.

⁶ <https://www.utanforskapetspris.se/> (2016-12-12).

Slutligen har det också framkommit att personalen i verksamheterna ser positivt på att möbler tas tillvara istället för att slängas. Att göra personalen nöjdare genom att återanvända mer material kan därför medverka till att göra Göteborgs Stad till en mer attraktiv arbetsplats.

4. STADSGEMENSAMT LAGER ELLER LAGER I VARJE STADSDEL

En fråga som kommit upp under utredningen är om staden ska ha ett gemensamt lager eller om stadsdelsförvaltningarna ska ansvara för varsitt lager. Det som talar för ett stadsgemensamt lager är framför allt att det blir tillgängligt för hela staden, inklusive fackförvaltningar och bolag som skulle utelämnats om stadsdelsförvaltningarna har ansvaret för respektive lager. Särskilt bolagen har redan idag svårt att använda Tage eftersom de inte har automatisk tillgång till intranätet och därmed Tage. Målet borde vara att även bolagen enklare kan få tillgång till den digitala tjänsten, men med ett lager skulle de kunna lämna och hämta saker där även om de inte har tillgång till digitala Tage. Fördelarna med att stadsdelarna ansvarar för egna lager är istället att man har en bättre överblick av vad som finns i organisationen och att kommunikationen är enklare.

När det gäller resurseffektivitet är förmodligen ett stadsgemensamt lager mest fördelaktigt. Baserat på antalet anställda på Malvin (sammanlagt två manår) beräknas ett stadsgemensamt lager i Göteborg behöva två heltidsanställda personer på lagret, samt några anställda i arbetsmarknadsåtgärd som helt eller delvis kan bekostas av andra aktörer. I beräkningen tas därför höjd för fyra åtgärdsanställda som bekostas till hälften av Tageverksamheten, tillsammans med den ordinarie personalen blir detta alltså fyra manår. Vid separata lager i stadsdelarna beräknas dessa verksamheter inte behöva så mycket som en heltidstjänst per stadsdel utan tjänsten kan integreras med exempelvis vaktmästeri eller administration. Om varje stadsdelslager antas ha en 50-procentig tjänst blir detta sammanlagt fem manår i de tio stadsdelarna och då har inga resurser heller beräknats till liknande verksamheter i stadens bolag och fackförvaltningar.

En risk med mindre lager i varje stadsdel är att de olika organisationerna kan komma att ta uppdraget på olika stort allvar, om alla stadsdelar ens kommer att satsa på det över huvud taget. Om det till exempel inte finns någon med särskilt utpekat ansvar för lagret försvåras användningen av tjänsten, och risken finns att lagret samlar möbler som bara blir stående.

Stockholm stad har i sin utredning om Stocket kommit fram till att även om de planerar för att ha stadsgemensamma lager så kommer de att behöva fler än ett. Detta eftersom de geografiska avstånden blir så stora så att lagerfunktionen riskerar att inte användas av alla, samt att organisationen är så pass stor så att lagrena ändå kan bli effektiva med tillräckligt stort utbud, även om sortimentet delas upp på flera lager. Malmö stad har däremot endast ett lager vilket fungerar bra för dem.

Slutsats

Slutsatsen är att ett stadsgemensamt lager bör införas framför att stadsdelarna ska ansvara för varsina lager. Detta främst på grund av att det skulle inkludera stadens fackförvaltningar och bolag, som tillsammans utgör ca 45 organisationer. Detta ökar förutsättningarna för att fler möbler kan komma till återanvändning. Ett enskilt lager bör räcka för Göteborg då avstånden inte är lika stora som i Stockholm och detta som sagt ökar

utbudet på lagret, jämfört med att dela upp det på flera fysiska ställen. Att ett övergripande lager förmodligen är mer resurseffektivt ligger också till grund för rekommendationen. Däremot är det inte uteslutet att stadsdelarna utöver det centrala lagret också har lokala lager för att säkra möblerna i första hand återbrukas inom stadsdelen.

5. FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ETT LAGER

5.1 Tjänster

För att ett stadsgemensamt lager ska kunna fungera krävs en del tjänster kopplade dit. I utredningen har det också diskuterats tjänster i samband med utvecklingen av Tage som inte är direkta krav eller förutsättningar, utan istället skulle ge bytestjänsten mervärde och öka attraktiviteten. I nedanstående avsnitt beskrivs vilka tjänster som diskuterats under utredningen.

Drift och administration

Driften av lagret består i att ta emot möbler som kommer in och sortera upp varorna på lagret. De möbler som bokas behöver förberedas för transport och där emellan gäller det att ha ordning på alla möbler som finns på plats. I driften av lagret ingår också att möta de medarbetare som kommer för att tittat på eller hämta möbler. För att stadens övriga medarbetare ska kunna veta vad som finns på lagret behöver möblerna som kommer in läggas upp på den digitala Tagetjänsten. Att de möbler som finns på lagret också finns på Tagesidan är en förutsättning för att undvika att stora mängder möbler blir stående. Det behöver alltså finnas personal på lagret som dels fotograferar och lägger upp annonserna på den digitala Tagesidan, samt att de som jobbar på lagret kontinuerligt rensar ut möbler som ingen vill ha.

Att personalen på Tagelagret också fotograferar de möbler som kommer in och lägger upp annonserna på den digitala delen av Tage skulle underlätta särskilt för bolagen i Göteborgs Stad att kunna skänka och återanvända möbler. Bolagens medarbetare har idag inte automatisk tillgång till stadens intranät och Tage, utan måste ansöka om detta för att kunna använda Tage.

Transport

Några synpunkter som framkommit under utredningen är att det måste fungera smidigt och vara billigt att ordna med transport till och från Tagelagret. I dagsläget är det ofta smidigare för verksamheterna att beställa en container att slänga möbler i än att lägga upp annonser på Tage, och då innebär ändå en container för att forsla bort grovavfall kostnader för verksamheten. Om det är för enkelt eller billigt att ta överblivna möbler till Tage finns å andra sidan risken att verksamheterna kör dit produkter som egentligen inte är återbrukbara. Alltså att det då hamnar avfall på Tagelagret som personalen där behöver ta hand om.

Det är alltså en balansgång mellan att Tage ska vara så pass lätt att använda så att verksamheterna använder det, men inte så lätt eller billigt så att lagret utnyttjas som ett billigare sätt att bli av med avfall. Att transporten till Tage kostar pengar minskar risken att lagret fylls upp med möbler som inte går att återbruka, och dessutom ser verksamheterna också att det finns ett värde i de produkterna som de ger och tar från Tage.

I dagsläget har Göteborgs Stad upphandlat transporttjänster samt att det kommunalägda Stadens Bud har ett lägre pris för Tagetransporter. Det är den som hämtar som ordnar med transporten genom att antingen köra transporten själv eller anlita Stadens Bud eller någon annan transportfirma. Det första alternativet som finns för hur transporterna ska fungera om det även finns ett lager till Tage är helt enkelt att det fungerar på samma sätt som tidigare, med undantaget att de verksamheter som vill ge något till lagret också får se till att möblerna körs dit.

Ett annat alternativ är att ha en särskild transporttjänst knuten till Tagelagret, alltså att personalen som jobbar på lagret antingen själva kör eller beställer transporten till och från verksamheterna. Detta skulle förmodligen underlätta användningen av Tage. Det bör som sagt ändå vara så att den förvaltning eller det bolag som använder sig av tjänsten står för kostnaden.

Renovering

Under utredningen har det diskuterats om tjänster som underhåll och reparation av möbler också kan införas i samband med lagret, och på så sätt möjliggöra återanvändning av ännu fler saker. Det skulle exempelvis kunna innebära att klä om stoppade möbler, fräscha upp ytor genom att slipa och lacka eller måla om, renovera enklare elektronik (som höj- och sänkbara skrivbord), byta glas i tavlor och i en del fall bara torka av eller ta bort fläckar. En annan idé som nämnts i utredningen är att även lekredskap för förskolor skulle kunna repareras, till exempel cyklar i metall som ofta går sönder och är dyra att köpa in.

Fördelen är som sagt att ännu mer material kan återbrukas och det som skulle kunna hindra en sådan tjänst är brist på verkstadslokal och kompetent personal. Även här finns alternativa lösningar på hur tjänsten borde organiseras och även finansieras. Å ena sidan skulle verksamheten kunna drivas professionellt i både kommunal regi och upphandlad privat regi. Detta skulle ge hög leveranssäkerhet av tjänsten och erbjuda attraktiva jobb. Å andra sidan skulle tjänsten kunna fungera genom ett samarbete med utbildningar för möbeltapetsare och reparatörer, vilket skulle sänka kostnaderna för tjänsten.

Beroende på hur en eventuell renoveringstjänst organiseras är det inget krav att verkstadslokaler ligger i anslutning till lagret, även om det skulle underlätta hanteringen av möbler. Om det är en extern aktör som ska stå för reparationer kanske de redan har ändamålsenliga lokaler och då är det mindre viktigt att även lagerlokalen har verkstadslokaler.

Re-design och inredning

I samband med lagret skulle det också kunna finnas olika designtjänster. Exempelvis skulle det kunna finnas en inredningstjänst kopplad till Tage som kan hjälpa stadens verksamheter som behöver möblera om en hel miljö med återbrukat material. Inredaren kan hålla workshops med personalen på verksamheten som ska göra en förändring för att ge dem verktyg för att själva inreda sin lokal och/eller fungera som en konsulttjänst, där ett färdigt koncept levereras (konsulten tittar på lokalen och inreder med material från Tage).

Det skulle också kunna finnas någon verksamhet som jobbar med re-design. De kan jobba liksom renoveringstjänsten med att fräscha upp möblerna, men fokuserar mer på ny design, vilket kan handla om allt från att ge möblerna ett nytt och fräscht utseende till att skapa nya möbler av gamla möbler (till exempel att en bordsskiva görs om till lampa). Re-

designtjänsten kan bygga på uppdrag av stadens verksamheter eller i samarbete med inredningstjänsten, men även spontant, så som att göra en kollektion som sedan kan ges eller säljas till stadens verksamheter.

Eventuella designtjänster skulle behöva utredas vidare. En viktig fråga som behöver besvaras är bland annat vilken aktör som kan och är lämplig att driva denna typ av verksamhet. I scenariot om kommunen skulle bedriva en sådan verksamhet behöver frågan om konkurrens utredas vidare. På grund av att det kan finnas många privata aktörer som arbetar med detta skulle kommunen kunna bedömas konkurrera med privata företag, trots att tjänsterna riktas internt mot kommunen.

Slutsats

Utredningens slutsats är att den grundläggande driften av lagret och administrationen av möblerna behöver finnas från start. Det behöver också finnas en tydlig organisation av transporter till och från lagret. När det gäller tjänster för att renovera möbler samt design- och inredningstjänster skulle hela Tageverksamheten bli mer attraktiv och intressant om dessa tjänster kunde kopplas till lagret. Däremot är de inte några förutsättningar för att lagerverksamheten ska kunna fungera, och behöver inte prioriteras inför en eventuell uppstart av ett Tagelager.

5.2 Personal och arbetsmarknadsåtgärder

I intervjuerna har det framkommit att det är viktigt att ha ordinarie personal, men som sagts ovan är de flesta av intervjupersonerna också positiva till att lagret också skulle kunna fungera som en arbetsplats för personer som av olika anledningar har det svårare att ta sig ut i arbetslivet. Det är då viktigt att det finns erfaren ordinarie personal som kan handleda dessa. Under utredningen har representanter för både Daglig verksamhet som arbetar med personer med funktionsnedsättningar och Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen – som hjälper bland annat långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden – varit positiva till ett samarbete. Under *5.4 Huvudman och samarbetspartners* beskrivs vad de olika enheterna kan bidra med i projektet.

En sak som kommit upp är att det kan vara en utmaning, men också viktigt, att hitta balansen i arbetsuppgifterna för de personer som befinner sig i arbetsmarknadsåtgärd eller Daglig verksamhet. Det ska vara arbetsuppgifter som är meningsfulla och tillräckligt utmanande, samtidigt som lagerverksamheten inte kan stå och falla med personer i arbetsmarknadsåtgärder/daglig verksamhet. En av de arbetsuppgifter som Daglig verksamhet uppgett skulle passa dem är transport av möblerna, men även Stadens Bud har anställda som står långt från arbetsmarknaden. Båda alternativen leder alltså till ökad social hållbarhet.

En synpunkt som har framkommit är att statusen för återbruk behöver höjas och bli en del av den ordinarie ekonomin. Av den anledningen är det viktigt att verksamheten sköts professionellt och att personalen, särskilt inom renovering och re-design, har kompetens inom sina områden.

5.3 Lokal, lokalisering och utrustning

Lokal

Genom utredningen har det utkristalliserats olika krav på lokalen som ska omfatta lagret. Synpunkterna kommer både från erfarenheter från Malvins lager i Malmö, från Återbruket i Kretsloppsparken Alelyckan och från vaktmästare och andra potentiella framtida användare av ett Tagelager. Lokalen ska

- vara tillräckligt stor⁷
- vara uppvärmd eftersom att möbler av trä och med stoppning kommer att hanteras
- ha (minst) två portar, en för avlastning och en för pålastning
- ha pallställ för att utnyttja volymen
- innefatta omklädningsrum och lunchrum
- ha utrymme för reparationsverkstad (om inte samarbete etableras med andra verksamheter som har tillgång till denna typ av lokaler)
- eventuellt ha utrymme för slipning och målarverkstad

Lokalisering

När det gäller lokalisering bör lagret vara lätt att ta sig till med lastbil, och gärna också med personbil och kollektivtrafik, eftersom medarbetare kan vilja åka dit och titta på möblerna innan de bestämmer sig för att ta emot dem.

I utredningen har bland annat Kretsloppsparken Alelyckan nämnts som en möjlig lokalisering, bland annat genom att ett förslag vore att lagret för Tage samlokaliseras med Återbruket i Kretsloppsparken. Det finns både för och nackdelar med detta: till exempel vore det praktiskt att verksamheterna kunde dela på både faciliteter och en del utrustning, men även att personalen skulle kunna samarbeta om det behövs. En nackdel är att Alelyckan kan upplevas som otillgängligt – kollektivtrafikförbindelserna är begränsade, liksom utrymmet i Kretsloppsparken. En del av förslaget med att upprätta lagret i Kretsloppsparken har också varit att sätta upp ett tält som möblerna då skulle förvaras i. Eftersom de behöver stå i en uppvärmd lokal riskerar det att bli dyrt, beroende på vilken uppvärmningsform som finns tillgänglig.

Ett annat område som nämnts som ett exempel på en bra lokalisering är Ringön, delvis på grund av det centrala läget, men delvis också på grund av den satsning som nu finns på att bygga upp cirkulära verksamheter där.

Processen för att få tillgång till en lokal i Göteborgs Stad

För att starta processen för att få tillgång till en lokal behöver nämnden till den förvaltning som ansvarar för den aktuella verksamheten ta ett beslut om att ge Lokalsekretariatet vid Stadsledningskontoret ett uppdrag om att hitta en lokal. Om det exempelvis är Kretslopp och vatten som ska driva Tages lager är det alltså Kretslopp och vattennämnden som ska göra detta. Innan dess behöver förvaltningen ta fram grundläggande krav på lokalen och lägga ett förslag till nämnden. I detta fall har flera av de grundläggande kraven redan tagits fram i och med denna utredning, men de kan behöva specificeras ytterligare. Det är viktigt att det är samma typ av lokal som diskuteras genom hela processen, även om detaljer kan

⁷ I den ekonomiska beräkningen i kapitel 3.3.2 *Ekonomisk hållbarhet* uppskattas lagret behöva vara 1000 kvadratmeter stort efter jämförelser med Malvins lager.

förändras under arbetets gång. Det är även viktigt för tjänstemannen att ha en uppfattning om ekonomiska möjligheter och begränsningar redan i det här skedet. När Lokalsekretariatet fått i uppdrag av nämnden att söka efter en relevant lokal hålls ett uppstartsmöte mellan Lokalsekretariatet och den ansvariga tjänstemannen på Kretslopp och vatten och kontakten fortsätter under sökandets gång. När Lokalsekretariatet hittat en passande lokal och stämt av detta på tjänstemannanivå ger de ett yttrande till den för verksamheten ansvariga nämnden (i det aktuella exemplet alltså Kretslopp och vattennämnden) som då beslutar om de vill ta lokalen. Om nämnden säger nej till lokalen är de skyldiga att betala för undersökningen som Lokalsekretariatet gjort. Om nämnden säger ja till lokalen förbinder de sig att ta den och arbetet med att anpassa lokalen kan börja. När anpassningen är klar skrivs ett hyresavtal.

Var lokalen i slutändan hamnar beror framför allt på var det finns lediga lokaler. Det är omöjligt att säga var detta var detta skulle kunna vara, även för Lokalsekretariatet utan att påbörja processen för att få tillgång till en lokal.

Utrustning

Beroende på lokalens utformning och för att kunna utnyttja hela lokalens volym behövs det eventuellt pallställ och en truck. För att verksamheten ska kunna fotografera och lägga ut annonserna på den digitala delen av Tage behövs även utrustning för detta. Om det ska finnas möjlighet att utföra reparationer krävs det också den typen av utrustning, som arbetsbänkar och verktyg, och om det ska förekomma slipning och målning krävs det dessutom två separata rum med god ventilation.

5.4 Huvudman och samarbetspartners

Som tidigare nämnts, så rekommenderas ett stadsgemensamt lager. Det behövs en huvudman för detta lager. Den möjlighet som diskuterats i störst utsträckning i utredningen är att Kretslopp och vattenförvaltningen skulle kunna vara huvudman. Det behöver dock utredas ytterligare om det är något som Kretslopp och vattennämnden och förvaltningen vill ta på sig. I intervjuerna som är gjorda inom utredningen har det inte heller gått att hitta någon annan enhet som är villig att ta på sig ansvaret för lagret. I en eventuell fortsättning av arbetet med ett fysiskt lager kopplat till Tage bör alltså Kretslopp och vattenalternativet, men också andra alternativ utredas vidare. Andra aktuella aktörer inom staden nämns längre ned i avsnittet.

I Göteborgs Stads budget 2017 framgår det att Kretslopp och vatten har ett särskilt ansvar för att minska avfallet, och att staden i första hand ska arbeta för att förebygga avfall. Detta är ett av argumenten som finns för att Kretslopp och vatten ska fungera som huvudman. Andra argument är att driften av Tage idag ligger på Kretslopp och vatten (tekniken har utvecklats av Miljöförvaltningen, Göteborgs Stad), att det är lämpligt att hela verksamheten hålls ihop på samma förvaltning samt att kontinuiteten skulle brytas om Tage flyttades till någon annan förvaltning. Tage är dessutom en verksamhet som har tydlig koppling till flera andra frågor som drivs av förvaltningen, som sortering och frågor om förebyggande av avfall. Kretslopp och vatten har även vana att axla arbetsmiljöansvar för liknande verksamhet genom Återbruket på Kretsloppsparken Alelyckan.

Det som talar emot att Kretslopp och vatten ska vara huvudman för lagret har med finansieringen att göra. Förvaltningen finansieras i nästan helt och hållet av avfalls- och

VA-avgifter från hushåll och verksamheter som använder dessa tjänster. Dessa taxor bör av flera skäl inte finansiera en tjänst som Tage eftersom syftet med avfallstaxan är att hantera stadens hushållsavfall (och hushållsliknande avfall från verksamheter). Tage är dels en intern åtgärd som endast riktar sig till Göteborgs Stad (medan hushåll och verksamheter skulle dela på kostnaden) och dels är verksamhetens möbler inte hushållsavfall utan verksamhetsavfall. Enligt gällande regelverk får inte avfallstaxan användas för att förebygga avfall. Även om Avfall Sverige för en dialog med politiker om att detta ska ändras finns det alltså fler argument för att Tage behöver finansieras på annat sätt.

Andra förvaltningar som nämnts som möjliga huvudmän för lagret är Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen och Social resursförvaltningen. Ingen av dem driver någon liknande verksamhet i dagsläget och har inte heller visat intresse för att börja. Ett spår som skulle behöva undersökas närmare är om bolaget Göteborgs Stads Leasing AB som bildas vid årsskiftet 2016–2017 skulle kunna driva Tage. En stor del av Göteborgs Stads möbler är leasade och därför ägda av bolaget vilket gör det rimligt att även Tageverksamheten organisatoriskt sett skulle kunna ligga där. Detta alternativ ligger förmodligen långt fram i tiden då verksamheten precis startat upp och något som skulle behöva undersökas är om det är möjligt att lägga denna typ av verksamhet på ett kommunalt bolag, till skillnad mot en förvaltning. Två andra alternativa förvaltningar som nämnts som möjliga huvudmän i utredningen och som skulle kunna undersökas vidare är Lokalförvaltningen och Intraservice.

Samarbete

Oavsett vem som blir huvudman finns det flera verksamheter inom staden att ta hjälp av och samarbeta med.

Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen har uppgett att de kan bistå med att:

- Hitta personer som behöver arbete och som av olika anledningar har svårare att komma ut på arbetsmarknaden.
- Dela med sig av den kunskap de har om olika arbetsmarknadsåtgärder. (I vissa fall kan en del av lönen betalas av arbetsmarknadsåtgärden.)
- Viss utbildning av personer i arbetsmarknadsåtgärd.
- Viss utbildning av handledare för personal i arbetsmarknadsåtgärder.

Inom Daglig verksamhet på de olika stadsdelsförvaltningarna kan det också finnas grupper som kan arbeta med några av de arbetsuppgifter som kan finnas inom ramen för lagret och dess kringtjänster. Representanter för både Arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen och Daglig verksamhet har varit inledande positiva till ett framtida samarbete.

Inom alla förvaltningar finns det nyckelfunktioner som Tageverksamheten kan samarbeta med för att uppnå hög omsättning på Tage. Det är exempelvis vaktmästare som ofta hanterar möbler, både sådant som verksamheten ska göra sig av med och sådant de behöver. På samma sätt kommer kommunens inköpare ofta komma i kontakt med Tage och det är därför viktigt att dessa grupper både är nöjda med funktionen, men även att de är väl informerade.

Upphandlingsbolaget och Göteborgs Stads Leasing AB kommer också komma i kontakt med Tage och även de behöver ha god kännedom om hur Tage fungerar. Detta eftersom Upphandlingsbolaget har möjlighet att påverka förutsättningarna för Tage genom de upphandlingar av möbler som görs (detta utvecklas vidare i Bilaga 1), och Göteborgs Stads Leasing AB äger en stor del av stadens möbler.

5.5 Finansiering

I dagsläget är det alltså inte möjligt för Kretslopp och vatten att finansiera ett lager för Tage så som förvaltningen gör med övrig verksamhet eftersom den baseras på taxor för avfall och vatten. Det finns i dagsläget en önskan från Avfall Sverige (Branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning) att göra en lagändring så att förebyggande av avfall ska få finansieras genom taxan. Även den pågående nationella utredningen om cirkulär ekonomi förväntas lägga ett förslag som gör detta möjligt. Även om detta skulle bli verklighet kvarstår frågan om taxan bör finansiera en intern verksamhet som Tage är, i och med att det inte blir rättvist för alla brukare (de privatpersoner och andra producenter av hushållsavfall som betalar för tjänsten avfallshantering). Avfallstaxan gäller också just hushålls- eller hushållsliknande avfall, medan Tage syftar till att minska verksamhetsavfall.

Två alternativa lösningar har därför tagits upp under utredningens gång när det gäller den långsiktiga finansieringen av ett Tagelager, nämligen genom skattepengar eller med någon form av klimatkompensation inom Göteborgs Stad.

Kretslopp och vatten har fått beviljat skattemedel för att permanent driva viss avfallsförebyggande verksamhet under 2017 (Skrota skräpet och Tage). Verksamheterna har tidigare varit projekt men på grund av att de gett goda resultat har de nu beviljats permanenta skattemedel för att de ska kunna fortsätta. Detta skulle även kunna vara en möjlighet för ett fysiskt lager till Tage och vad som behöver göras i så fall är att visa på de sociala, ekonomiska och miljömässiga nyttorna med ett lager.

Det andra förslaget till finansiering av Tages lager är någon form av klimatkompensationssystem. Det skulle kunna vara ett specifikt system särskilt för möbler eller en del av ett kompensationssystem som rör flera miljöbelastande inköp i Göteborgs Stad. I dagsläget utreder Miljöförvaltningen miljöpåverkan från vanliga inköp i staden som ska ligga till grund för mål och åtgärdsplan för Göteborgs Stad för att minska klimatpåverkan. En åtgärd inom åtgärdsplanen skulle kunna vara klimatkompensation vid inköp. I nuläget är det oklart hur ett sådant system skulle kunna se ut och om det ens är aktuellt. Fördelen med ett klimatkompensationssystem är att det blir tydligt att nyinköp har en negativ miljöpåverkan medan nackdelarna är att det kan finnas skattetekniska utmaningar att lösa, det innebär en stor administration och att intäkterna för ett lager minskar ju mer tjänsten används och nyinköpen minskar. Att finansiera Tages lager genom klimatkompensation ligger en bit in i framtiden, och skattemedel för att finansiera lagret kan tidigast komma in i 2018 års budget.

De andra kommuner som har interna återbrukstjänster med driftspersonal har organiserat verksamheten under förvaltningar som finansieras med skattemedel. Malvin ligger under Malmös serviceförvaltning och Returen ligger under Nyköpings arbetsmarknadsenhet.

Externt stöd för uppstart eller projekt

På kort sikt kan det också vara möjligt att söka externt stöd för att genomföra ett pilotprojekt eller uppstart av verksamheten. Detta skulle kunna sökas från exempelvis Klimatklivet, Västra Götalandsregionen (VGR) eller RE:Source.

Klimatklivet är en satsning som Sveriges riksdag har beslutat om och som hanteras av Naturvårdsverket, där medel fördelas som stöd för lokala klimatinvesteringar. Västra Götalandsregionens miljönämnd kan bevilja projektmedel till framsynta och konkreta projekt som främjar tillväxt och miljömässigt hållbar utveckling i Västra Götaland. RE:Source är en forsknings- och innovationssatsning inom resurs- och avfallsområdet, som stödjer framtagandet av innovationer som kan bidra till effektivare användning av resurser i både samhälle och näringsliv.

Dessa möjliga källor till externa medel ställer olika krav som kan vara bra att känna till. När det gäller Klimatklivet krävs framför allt att man i ansökningen kan visa på minskade klimatutsläpp i och med investeringen eller uppstart av verksamheten, och de kan endast delfinansiera just uppstarten. Medel från VGR och från RE:Source kan endast finansiera projekt och det ställs krav på att projektet ska verka för en innovation, ny affärsmodell eller uppskalning av en tidigare pilot. De tillåter inte heller att stödet går till en investering, som i detta fall motsvarar exempelvis iordningställande av lokalen. VGR kräver också att projektet ska vara intressant för hela eller delar av Västra Götalandsregionen och att projektet ska öka samverkan mellan olika delar av samhället eller marknaden. Gemensamt för alla de ovan nämnda satsningarna är också att de aldrig finansierar hela projekt utan kräver medfinansiering med 25–75 procent av projektet.

Slutsats

Slutsatsen när det gäller finansiering är att även om Göteborgs Stad söker stöd för uppstarten krävs det egna investeringar och en långsiktig finansiell lösning. Utredningens förslag är att detta sker genom skattemedel eller någon form av klimatkompensation. Utredningens bedömning när det gäller uppstarts- eller projektpengar för att starta ett lager till Tage är att det är mest realistiskt att söka stöd från VGR. Detta skulle ställa krav på samarbetspartners och en vinkling på projektet så att det blir intressant för fler parter än Göteborgs Stad. Möjliga samarbetspartners i sammanhanget skulle kunna vara andra kommuner som är intresserade av att ta del av lärdomar, liksom VGR själva. Även privata aktörer som är intresserade av att jobba med de olika kringtjänsterna, så som inredning och möbelpetsering, skulle kunna delta i projektet. En sådan uppdatering av tjänsten skulle som sagt göra den mer innovativ och attraktiv för användarna.

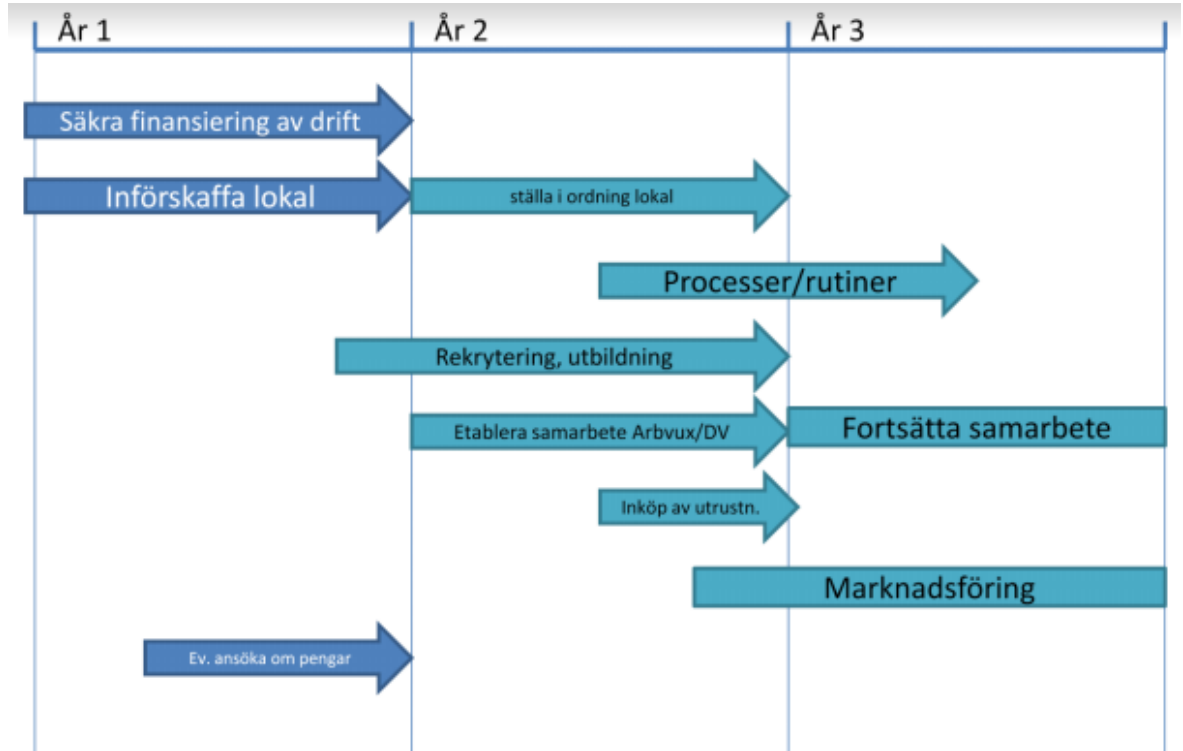
6. FORTSATT ARBETE

De sammanfattade slutsatserna från föregående kapitel är alltså enligt utredarens förslag att Göteborgs Stad genom Kretslopp och vatten bör komplettera den digitala bytestjänsten Tage med ett stadsgemensamt lager. Det är viktigast att fokusera på de grundläggande tjänsterna – ett bemannat lager med möjlighet att fotografera och lägga upp annonser för de möbler som kommer in till lagret. Det skulle också ge ett mervärde om lagret kunde erbjuda lagning, renovering och re-design av de produkter som finns på lagret, och även att de av stadens verksamheter som behöver hjälp med att inreda sina lokaler med möbler från Tage kan få det.

Den enskilt viktigaste frågan att fokusera på i fortsättningen av arbetet med ett fysiskt Tage är hur den långsiktiga finansieringen av ett lager ska ske. Både finansiering genom ett klimatkompensationssystem och finansiering genom skattepengar behöver utredas vidare. Det är också viktigt att fortsätta utreda huvudmannaskapet – utredningen föreslår Kretslopp och vatten, men detta behöver utredas vidare. I nästa steg bör processen för att skaffa en lokal påbörjas och eventuellt söka medfinansiering eller projektpengar till uppstarten. Att etablera ett samarbete med fler aktörer behöver i så fall också ingå i det fortsatta arbetet, eftersom externa finansiärer ofta kräver denna typ av samarbete för att finansiera projektet. Beroende på vem den externa projektfinansiären och de andra aktörerna i projektet är, är det inte säkert att det är driften av lagret som är fokuset i ett samarbetsprojekt utan det kan snarare handla om de andra tjänsterna i samband med lagret; renovering, möbelpetsering och design. Därför är det som sagt viktigt att först och främst fokusera på Göteborgs Stads egen långsiktiga finansiering. I ett senare skede kan processen gå vidare med att rekrytera personal, ta fram rutiner, ställa i ordning lokalen och etablera de samarbeten som är aktuella, exempelvis med Arbetsmarknad- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Finansiering, huvudman och lokal bedöms ta ett år innan det är klart, se figuren nedan. Det arbetet kan organiseras inom Cirkulära Göteborg och i samarbete med det nu permanenta Tagearbetet på Kretslopp och vatten. När processen med att etablera samarbeten och ställa i ordning lokalen påbörjas bör en projektledare utses. Denna process förväntas ta ytterligare ett år innan lagret kan börja användas.

Prioritering

Utredningens slutsats är att visionen om Tage bör vara att alla ovan nämnda delar av lagret ska finnas på plats. Rekommendationen är alltså att lagret ska ha

- personal som sköter drift och administration
- en enkel och tydlig transportlösning för möbler
- verkstad och personal som kan ordna med renovering av möbler som behöver lagas eller fräschas upp och
- en designtjänst som kommunens bolag och förvaltningar kan använda sig av för att inreda sina lokaler med begagnat material från Tage.

Däremot behöver inte alla tjänster finnas på plats från första början utan kan startas upp i steg. Det viktigaste är att själva lagret, en transportlösning samt personal för drift och administration kommer på plats, då skulle verksamheten kunna fungera. I andra hand kan en renoveringstjänst och en re-design- och inredningstjänst kopplas på.

7. LITTERATURFÖRTECKNING

SDF Angered, Göteborgs Stad. (2016). *Förslag på verksamhet "LAGE"*. Göteborg.
Stockholms stad. (2016). *Stocket - Utredning om återbrukstjänst för möbler och andra inventarier - förkortad version*. Stockholm.

Kretslopp och vatten, Göteborgs Stad. (2015). *Malvin, Garaget och ToolPool - Studiebesök om avfallsförebyggande i Malmö*. Göteborg.

Stadsledningskontoret, Göteborgs Stad. (2016). *PM om utökad verksamhet avseende återbruk vid Alelyckan*. Göteborg.

Bilagor

1. Lista över kompletterande förbättringsåtgärder på Tage
2. Studiebesök på Malvin
3. Returen i Nyköping

2012-12-30

Bilaga 1. Lista över kompletterande förbättringsåtgärder på Tage

Under utredningen har det i intervjuerna framkommit hinder och förslag på andra åtgärder som skulle kunna öka omsättningen på Tage och i vissa fall öka återanvändningen på annat sätt. Detta är förslag som inte analyserats i utredningen utan alla åtgärder behöver undersökas ytterligare. En del av åtgärderna kan redan vara kända eller påbörjade av samordnaren för Tage.

- Göteborgs Stads bolag har i dagsläget inte automatisk tillgång till den digitala delen av Tage. Varje enskild medarbetare måste ansöka om tillgång till Göteborgs Stads intranät för att kunna logga in på Tage, vilket försvårar användningen för de kommunalägda bolagen.
- I ramavtalen för avfallstjänster bör det läggas in info om Tage så att medarbetare blir påmind om att använda Tagetjänsten istället för att beställa en container för att slänga möbler.
- De olika förvaltningarna och bolagen bör aktivt arbeta för att minska avfall vid inköp. Förslag på åtgärder finns i Göteborgs Stads vägledning ”Förebygg avfallet på kontoret”. Det är till exempel att låta färre personer ha hand om inköpen och att utse en lageransvarig för att ha bättre koll de lager som finns på förvaltningen eller i bolaget.
- Skapa en prioriteringsordning vid införskaffande av möbler: först från Tage, i andra hand övrigt begagnat (exempelvis från Återbruket eller Bafab) och till sist nytt.
- Vid användning av inköpssystemet Winst borde det alltid komma upp en påminnelse om att titta efter begagnade möbler på Tage först.
- En kommentar har varit att det är en chefsfråga att Tage inte används. Alla chefer måste ha kunskap om att Tage finns och hur systemet används. Nämndordförandena borde fråga hur förvaltningarna använder Tage.
- Varje förvaltning borde ha ett Tageombud – någon med uttalat ansvar för att lägga ut möbler på Tage istället för att de slängs.
- Flera användare av Tage har efterfrågat en Tageapplikation i deras arbetstelefoner, så att de skulle kunna ta kort och lägga upp en annons direkt. Detta kommer exempelvis från vaktmästare som inte använder datorer så mycket men däremot har bra koll på möbler och som också får uppdrag att göra sig av med möbler.
- Det behövs mer jippon runt Tage, det skulle kunna vara en tävling mellan förvaltningarna om vem som använder Tage mest.

2012-12-30

Bilaga 2. Studiebesök på Malvin

Hur fungerar verksamheten?

Det är ett bra flöde av möbler både in och ut från Malvins verksamhet. Som längst ligger möblerna en till två månader i lagret. När lagret blir för fullt, så kastar man det som stått längst. Flödet har hittills hela tiden ökat. Idag kommer det cirka tre lastbilar per vecka och lämnar/hämtar möbler, vilket uppskattas till ca 120 kubikmeter möbler per vecka. Malvins användare är glada åt att kunna få tillgång till återbrukat material. Allt går åt, utom det som är trasigt. Många av användarna kommer in och tittar på möblerna för att göra en egen bedömning innan man säger att man vill ha dem.

Malvin får alla möbler gratis och skänker dem vidare till de olika förvaltningarna. Förvaltningarna behöver bara betala för transporter till och från Malvins lager. Transporterna sköts av Malmö Återbyggdepå. Vid större flyttar händer det att förvaltningarna anlitar externa flyttfirmor.

De som arbetar på Malvins lager fotograferar allt som kommer in och lägger in det i den digitala tjänsten. Förvaltningarna kan också själva fotografera och lägga upp annonser i den digitala tjänsten.

Inom ramen för Malvins verksamhet gör man små reparationer av möblerna – något som skulle kunna utvecklas mer om man hade haft tillgång till bättre lokaler. Det finns också ett möbeltapetseri och en snickeriverkstad i närheten som är kommunalt ägda och organiserade under Arbetsmarknads-, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. Det händer att de förvaltningar som skaffar möbler via Malvin anlitar dessa verksamheter, men då gör de det på egen hand och bekostnad.

Malvins organisation och finansiering

Malvin ligger idag organisatoriskt under Serviceförvaltningen i Malmö stad.

Lagerverksamheten sköts tillsammans med den cykeltjänst som Serviceförvaltningen också ansvarar för. Det är därför svårt att säga exakt hur mycket av den totala verksamheten som är till för Malvins lager. De uppskattade att cirka 0,5 manår av den fastanställda personalen fungerar som arbetsledare för Malvins lager. Dessutom finns det personal som kommer från JobbMalmö och som har någon form av åtgärdsanställning. För närvarande är det ca 1,5 manår av dem som arbetar med Malvins lager. Bemanningen räcker för att sköta lagret idag, men ger inte mycket utrymme för att utveckla Malvins verksamhet ytterligare.

Malvins lokaler

Personalen säger spontant att lagerlokalen är för liten. De uppskattar den till ca 300 kvadratmeter. De har i viss mån möjlighet att ställa upp möbler i pallställ, men har ingen truck, så de ställer bara upp lättare möbler där. Det finns en port där de kan ta emot lastbilar, men de anser själva att det skulle behövas minst en port för inkommande och en port för utgående material. Lagret är uppvärmt, vilket upplevs som viktigt för att träet i möblerna inte ska slå sig. Utöver själva lagerlokalen, så finns även pentry, möteslokal och omklädningsrum. Hyran för lagerytan uppskattas till ca 0,5 Mkr årligen.

Lokalen ligger relativt centralt och det är lätt att ta sig dit med både bil och kollektivtrafik.

Det har också funnits tankar på att ha ett showroom, en utställningslokal där möblerna kan visas upp, men som det är nu finns det inte plats. En kommentar är att det är nog bäst att

2012-12-30

showroom och lager ligger på samma ställe, sett både ur användar- och verksamhetssynvinkel.

Vinster med Malvin

Malmö stad uppges i en utredning av Stockholm stad ha minskat sina kostnader för möbelinköp med 10 procent under uppstartsåret (2013-2014) av Malvin. Personalen på Malvin uppger också att fler medarbetare upptäcker möjligheterna med Malvin och att omsättningen ökar hela tiden. I övrigt lyfts de miljömässiga och de sociala vinsterna upp. Man får en minskad negativ miljöpåverkan genom att möbler återanvänds. Socialt ser man vinster i form av att personer får en möjlighet att arbeta istället för att få bidrag. Det har inte gjorts någon kalkyl på dessa vinster.

2012-12-30

Bilaga 3. Returen i Nyköping

Returen i Nyköping startade 2011 av Arbetsmarknadsenheten som såg att det fanns behov av den här typen av verksamhet. Sedan tidigare hade enheten plats för personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden och de arbetade då med arbetsuppgifter liknande en vaktmästares. De fick då ofta frågan om de kunde ta vara på överblivna möbler, vilket det tidigare inte fanns någon möjlighet till, och därför startades Returen upp.

I dagsläget jobbar det en arbetsledare och tre personer som har åtgärdsanställningar i verksamheten. Praktiskt sett går det till så att Returen hämtar överblivna möbler hos verksamheterna i kommunen på begäran, sedan ansvarar Returen för att lägga upp en annons på hemsidan och slutligen kör de också ut möblerna till den enhet som vill ha möblerna. Returen gör också mindre reparationer på möblerna, som till exempel skruvar åt ben, men de slipar och målar inte. Till verksamheten hör en lokal på cirka 250 kvadratmeter, som innehåller både lager och en verkstad, och även lastbilen som används för transporter.

Returen har en hög omsättning av möbler i relation till dess storlek. Under 2015 förmedlade de 643 objekt (ett objekt är lika med en möbel eller annan inredningsartikel). Enligt Returen själv beror framgången på information och marknadsföring. De har till exempel spelat in en film som visats på chefsutbildningar. Marknadsföringens nyckelmening lyder: ”släng inte, vi hämtar”.

Göteborgs Stad
Kretslopp och vatten

RAPPORT

30(30)

BILAGOR

Rapportnr: -